

MG, *Kochał Przemyśl*, „Życie Podkarpackie” 2005, nr 18, s. 24

Jan Rożański

25 kwietnia 2005 r. w wieku 82 lat zmarł Jan Rożański, monografista Przemyśla.

Jan Rożański był bez wątpienia jedną z najpopularniejszych postaci Przemyśla. Wiele lat swojego życia poświęcił na badania i popularyzację dziejów ziemi przemyskiej. Był pasjonatem. Plonem tych zainteresowań są liczne publikacje książkowe, które w niczym nie ustępowały publikacjom wychodzącym spod rak profesjonalnych historyków.

Urodził się 10 maja 1923 roku w Przemyślu. Jego ojciec, Ludwik Rożański był pracownikiem Polskich Kolei Państwowych. Naukę rozpoczął w 1930 r. w Szkole Podstawowej im. T. Czackiego, a następnie uczęszczał do Gimnazjum im. K. Morawskiego. W wieku 15 lat wstąpił w szeregi Towarzystwa Gimnastycznego "Sokół". Edukację przerwał wybuch II wojny światowej. Maturę zdał dopiero po wyzwoleniu.

Od początku okupacji związał się z ruchem oporu. Po ukończeniu 18 lat, jesienią 1941 r. został przyjęty do konspiracyjnej organizacji ZWZ-AK, gdzie pracował w wywiadzie wojskowym pod pseudonimem "Poraj". Zajmował się kolportażem prasy podziemnej. Za działalność konspiracyjną został aresztowany przez gestapo w maju 1944 r. i osadzony w więzieniu przy ul. Krasińskiego w Przemyślu. Po krótkim śledztwie skazany został przez Sąd Doraźny Policji Bezpieczeństwa na karę śmierci za "ak-

tywną działalność w organizacji powstańczej" i wraz z innymi aresztowanymi umieszczony na liście zakładników przeznaczonych do rozstrzelania. Tylko cudem uniknął śmierci. Z Przemyśla został ewakuowany do krakowskiego więzienia Montelupich, a stamtąd do obozu Gross-Rosen w Rogoźnicy na Śląsku, gdzie doczekał wyzwolenia.

W maju 1945 r. przyjechał do Przemyśla i po kilku miesiącach przeznaczonych na podratowanie zdrowia (ważył nieco ponad 30 kg), włączył się w działalność nielegalnego Stronnictwa Narodowego. Pod koniec lat 40. zawodowo zajął się handlem. Przez długie lata, aż do emerytury prowadził sklep komis przy ul. Kazimierzowskiej w Przemyślu.

Pasjami Jego życia były historia i krajoznawstwo. Już na początku lat 50., będąc prezesem przemyskiego oddziału PTTK, wraz z grupką entuzjastów zajął się wytyczaniem szlaków turystycznych oraz znakowaniem i opisywaniem najważniejszych obiektów zabytkowych w regionie. Od 1955 r. był członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk, od 1960 r. – Polskiego Towarzystwa Historycznego, a od 1982 r. Stowarzyszenia Autorów Polskich. Był autorem szeregu prac, z których na szczególne wyróżnienie zasługują pozycje dotyczące Twierdzy Przemyśl. Przez wiele lat jego artykuły publikowane były m.in. w ówczesnym „Życiu Przemyskim”. Jego prace tłumaczone były na język rosyjski. Był także autorem sztuki teatralnej opartej na motywach powieści Jarosława Haszka *Przygody Dobrego Wojaka Szwejka*.

Jego działalność doceniana była zarówno przez czytelników jak i władze. Uhonorowany został m.in.:

Krzyżem Armii Krajowej (1979 r.), Krzyżem Partyzanckim (1972 r.), Krzyżem Oświęcimskim (1986 r.), Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1977 r.), Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1977 r.). Zmarł po długiej chorobie 25 kwietnia 2005 r.